

İŞLETMELERDE RİSK KAVRAMI FARKINDALIĞI: ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

Yrd.Doç.Dr. Osman Kürşad ONAT¹

Yrd.Doç.Dr. Osman AKIN²

Emine Dilek ESER³

ÖZET

Risk kavramı; başta ekonomik ve sosyal alanlarda olmak üzere gerek iş hayatının, gerekse günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Riskin varlığı ve yüksek derecelerde seyretmesi, riskin yönetilmesi ve bu riskten kaçınılması ihtiyacını doğurmaktadır. İlk olarak sigortacılık sektöründe kullanılmaya başlanan risk yönetim kavramı, kurumların hedeflerine ulaşmasını engelleyici risklerin ve hedeflere ulaşımı kolaylaştırıcı fırsatların önceden fark edilerek yönetilmesini sağlayan dinamik ve disiplinli bir sistemdir. Risk yönetiminin temel amacı, kârı artırıcı uygulamaları desteklemek ve fayda unsurunu geliştirmeye yardımcı olmaktır. Genelde amaç aynı, fakat sistemin kapsamı ülkeden ülkeye değişmektedir. Gelişmekte olan ülkeler, piyasalarının yeterince etkili olamaması nedeniyle riskin yönetilmesi ve riskten kaçınılması ihtiyaçlarına cevap vermekte yetersiz kalmaktadırlar.

Antalya-Burdur-Bucak Organize Sanayi Bölgelerinde yapmış olduğumuz bu çalışmada işletmelerde risk kavramı; risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemleri olarak üç başlıkta incelenmiş ve elde edilen sonuçlar analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Risk, Risk Analizi, Riskten Korunma Yönetimleri.

BUSINESS CONCEPT OF RISK AWARENESS: A STUDYING ORGANIZED INDUSTRY

ABSTRACT

The concept of risk has been particularly economical and social are as of life including work required, as well as an integral part of our daily lives. In existence and a high degree of risk, risk management and raises the

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi

² Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji Ve İşletmecilik Yüksekokulu Öğretim Üyesi

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

need to avoid this risk. First introduced in the insurance sector, the concept of risk management, corporate achieve their goals and objectives of preventing the risk of facilitating Access to opportunities previously noticed is managed by a system that enables a dynamic and disciplined. The main purpose of risk management, applications support and benefits to increase profit is to help developements. In general, the same purpose, but the scope of the system varies from country to country. Developing countries, is effective enough due to lack of market risk management and risk avoidance are insufficient to meet the needs.

Antalya-Burdur-Bucak Organized Industrial Zone in this work we have done in the concept of enterprise risk; risk analysis, risk management and hedging process methods have been examined on the three topics to be analyzed and the results obtained were studied.

Keywords:Risk, Risk Analysis, Methods of Preventing Risk.

1. GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte gelişen ve değişen ekonomimiz geleneksel yönetim ve denetim metotlarını terk etmeye başlamış risk odaklı olağandışı durumların meydana getirdiği zararları minimize etmek için denetim ve yönetim stratejileri benimsemiştir (İşbilen Yücel, 2010: 122).

Risk, gelecekte beklenmeyen bir durumun ortaya çıkma ve zarara uğrama olasılığıdır. Yatırım projeleri açısından risk; projelerden elde edilecek beklenen nakit girişlerinin, gerçekleşen değerden farklılık göstermesi olasılığıdır. Bir başka ifadeyle yatırımcının yapacağı yatırımdan sağlayacağı verimin, beklenen verimin altına düşme veya üstüne çıkma olasılığı söz konusudur. Bu olasılık yatırımcı açısından yapacağı yatırımın riskini oluşturur. Riskin etkinliği etkilenen kişi sayısını ve oluşan sonucu kapsar. Bir işletmenin yaptığı yatırımın gerçekleşen verimi veya getirisi, beklenen veya tahmin edilen verimden ne kadar büyük farklılık veya sapma gösteriyorsa, söz konusu yatırımın riskinin o kadar yüksek olduğu söylenebilir. Risk ve getiri, yatırım kararını belirleyen iki temel faktördür. Bu nedenle, yatırımcılar yapacakları yatırımlarla ilgili olarak beklenen getiri kadar, riski de dikkate almak zorundadır. Yapılan bir yatırımda vade uzadıkça risk artar; risk arttıkça beklenen getirisi de artmaktadır. İnsanlar genellikle olası kayıpları risk olarak görür, potansiyel kazançları risk olarak değerlendirmezler. Oysaki olası zararlar kadar, olası karlar da risk olarak değerlendirilir (Aydın ve Diğerleri, 2009: 191).

Risk bir belirsizlik halidir fakat her belirsiz durum risk olarak nitelendirilmemelidir. Risk ve belirsizlik kavramları genellikle birlikte kullanılmaktadır ancak ikisinin arasında en önemli fark riskin belirsizliğin bir sonucu olmasıdır. İşletmeler de bu belirsizliği ortadan kaldırmakta, olası riskleri minimuma indirmekte ve maruz kalınan belirsizliğin yol açacağı olası kayıplara karşı çaba göstermektedir (Kurun, 2004: 3).

Yapılan çalışmalarda küçük ve orta ölçekli işletme girişimlerinde risk alma ile ilgili olarak değerlendirilebilecek yeni teknolojik imkânlarla uyum, örgütsel yenilikleri kullanma ve tüketici beklentilerinin gerektirdiği esnekliği sağlama konusunda önemli avantajlara sahip olduğunu göstermiştir. KOBİ ler daha çok aile işletmelerini içerdiği için, aile işletmesi sayılmasa

bile yöneticiler arasındaki yakın bağlardan dolayı, risklere karşı daha güçlü bir dayanışmaya neden olmaktadır. Bu dayanışmanın gücü, riskli ve belirsiz alanlara ilişkin daha cesur girişim projelerinin uygulanmasını kolaylaştırmaktadır (Bozkurt ve Baştürk, 2013: 54).

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), 1960'ların başından itibaren Türkiye'nin bölgesel kalkınma politikasında önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'de KOBİ'lere yönelik organize sanayi bölgeleri kurulmaya başlanmış ve bölgesel olarak kalkınma, işletmelerin bir arda toplanması, alt yapı sorunları olmayan bir eğilimden işletmeler yararlandırılmıştır (Çetin ve Kara, 2008: 50).

Bu çalışma, OSB yer alan işletmelerin risk farkındalığı üzerine odaklanmaktadır. Çalışma kapsamında risk kavramı vurgulanmakla birlikte daha sonrasında OSB' de yer alan işletmeler üzerinde bir uygulama gerçekleştirilmiştir.

1.1. Risk Kavramı

Risk gelecekte karşılaşılabilecek olan ve amaçların gerçekleştirilmesini engelleyebilecek olumsuzluklar veya amaçlara ulaşmayı kolaylaştırabilecek fırsatlardır (Derici ve Diğerleri, 2007: 152).

İşletmede var olan riskin değeri sıfıra yakınsa gelecek çok iyi tahmin ediliyor demektir. İşletmeler bir riskin üstesinden geldiğinde arkasından diğeri ortaya çıkmaktadır. Risklerin çeşidi ve miktarı artmakta ve buna bağlı olarak işletmelerin çözüm üretme ihtiyacı bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Kızılboğa, 2012: 83).

1.2. Risk Türleri

Riskin birbirinden farklı ve kullanıldığı alana göre değişen tanımları bulunmaktadır. Riskler özelliklerine göre sınıflandırıldığında dört başlık altında inceleyebiliriz:

Mali ve Mali Olmayan Riskler: Risk herhangi bir tersliğe maruz kalma durumudur. Kimi durumlarda, terslik mali kayıplara sebep olurken kimi durumlarda olmaz, işletmelerin her girişiminde risk mevcuttur ama her sonucun bir mali riski yoktur.

Statik ve Dinamik Riskler: Dinamik riskler, ekonomideki ve politikadaki değişikliklerden kaynaklanmaktadır. Faydaları uzun dönemde ortaya çıkar. Her ne kadar bu riskler toplumun büyük bir kısmını etkilese de, statik riskler gibi önceden kolayca tahmin edilemezler. Bunun nedeni ise ortaya çıkmalarının belli bir dönemde olmasıdır. Statik riskler, ekonomide herhangi bir değişiklik olmasa da maddi kayıplara sebep olabilir. Bu kayıplar doğal tehlikelerden ve menfaat düşkünleri kişilerden kaynaklanabilir. Statik riskler dinamik riskler gibi topluma fayda sağlamazlar. Statik kayıplar, düzenli bir şekilde ortaya çıkar ve bu sebeple de önceden tahmin edilebilirler.

Temel ve Özel Riskler: Temel riskler, kaynağı ve sonucu insandan bağımsız kayıpları içermektedir ve toplumun büyük bir kısmını bazen de tamamını etkiler. Özel riskler ise, insana bağımlı olarak çıkar ve topluluklardan daha çok fertler için kayıp oluşturur. Temel riskler, işsizlik, savaş, enflasyon, politik kararlar, depremler ve seller; özel riskler ise yangın ve banka soygunu gibi nedenlere bağlıdır.

Açık ve Spekülatif Riskler: Açık risk, belirli bir olayın oluşması halinde zararın doğduğu veya olayın oluşmaması nedeniyle zararın ortaya

çıkmadığı risk olarak tanımlanabilir. Açık riskte kazanç olasılığı bulunmamaktadır. Spekülatif risk ise kazanma kaybetme veya değişiklik olmama olasılıklarının mevcut olduğu risktir (Kınalı, 2006: 84).

Bankalar ve finans kurumları faaliyet konuları gereği çok çeşitli ve karmaşık yapıda risklerle karşı karşıyadırlar. Bu nedenle söz konusu risklerin ölçülmesi ve yönetilmesi büyük önem arz etmektedir. Anlaşılacağı üzere riskleri sınıflandırmanın birçok yolu vardır ve bankacılık sisteminde karşılaşılabilecek risklere baktığımızda ise genel olarak dört başlık altında sınıflandırabiliriz. Bunlar, piyasa riskleri, kredi riskleri, likidite riskleri ve operasyonel riskleridir (Kurtuluş, 2011: 2).

1.3. Risk Yönetimi

Risk, bir işleme ilişkin parasal kaybın veya bir zararın ortaya çıkması ile gerçekleşebilecek ekonomik faydanın azalması ihtimalidir. Riskin azaltılmasında etkin bir risk yönetimi vazgeçilmez bir unsurdur. Risk yönetimi; etkin karar ve faaliyetlerle sürekli olarak nelerin risk olduğunu değerlendirmek, hangi risklerin ele alınması gerektiğine karar vermek ve risklerle basa çıkmak için stratejiler geliştirerek uygulamak olarak tanımlanmaktadır (Emhan, 2009: 213). Risk yönetimi süreci ise, şirketin üst düzey yönetimi ile risk yönetimi grubunun beraberce belirlediği ve yönetim kurulunun onayladığı esaslar çerçevesinde, risklerin tanımlanması, ölçülmesi, risk politikaları ve uygulama usullerinin oluşturulması ve uygulanması, risklerin analizi ve izlenmesi, raporlanması, araştırılması ve denetimi aşamalarından oluşmaktadır. Risk yönetiminin önemi piyasaların yaşadığı olağanüstü durumlarda işletmelerin karşı karşıya kalabileceği zararın büyüklüğünü önceden ölçerek olağanüstü durumlara hazırlıklı olmaya imkân tanınmasıdır (Demirel, 2008: 7).

Risk yönetim sisteminin önem kazanmasında kurumların yaşadığı ekonomik çöküşlerin büyük etkisi olmuştur. Birey hayatında olduğu gibi kurumlar için de gelecekte karşılaşılabilecek olaylardan en az zarar ve en fazla fayda elde edebilmek, onları önceden fark edebilmeye ve onlar için en uygun eylemlerde bulunmaya bağlıdır (Dericci ve Diğerleri, 2007: 153). Kurumlar yaşanan olumsuzluklardan kurtulabilmek ve hedeflerine ulaşabilmek için gelecekte ortaya çıkma olasılığı olan risklerin ve fırsatların önceden farkına varılarak yönetilmesi gerektiği gerçeğinin farkına varmıştır. Kurumların risk ve fırsatları yönetebilmesini sağlayan risk yönetim sisteminin temel amacı, kuruma değer katmak, geliştirmek ve kaynakların en etkin şekilde kullanılarak kurum hedeflerine ulaşılmasını sağlamaktır.

Risk evrensel bir olgudur ve gelişen dünya ekonomisinde işletmeler her geçen gün biraz daha risk üstlenerek büyümektedir. Afet, savaş ve finansal çöküşler karşılaşılan birçok riskli duruma verilebilecek örnekler arasındadır. Risk her an ortaya çıkabilir ve bir riskin üstesinden gelindiğinde arkasından diğeri ortaya çıkmaktadır. Risklerin çeşidi ve miktarı artmakta ve çözüm üretme ihtiyacı bir zorunluluk olarak hem işletme sahiplerinin hem de kamu kurumlarının karşısına çıkmaktadır. Bu nedenle işletmeler hedefleri doğrultusunda riskin planlanması, örgütlenmesi ve denetlenmesiyle mutlak risklerin istenmeyen etkilerini en az maliyetle, en düşük seviyeye indirmeye çalışmalıdır (Kınalı, 2006: 83). Gerekli önlemlerin alınmaması beraberinde felaketleri getirmektedir. Kitlesele ve bazen beklenmedik kurumsal

başarısızlıklar, özellikle muhasebe ve raporlamadaki, kurumsal yönetişimde risk yönetimin önemine dikkat çekmektedir (Kızılboğa, 2012: 83).

1.4. Risk Analizi

İşletmelerin sorunlarını aşım, faaliyetlerinde başarılı olmaları için birçok faktöre dikkat etmeleri gerekmektedir. Çalışmalarının dinamik bir ortamda yürütülmesi; en çok risk faktörüne dikkat edilmesini gerektirmektedir. İç ve dış pazarlara girmek isteyen işletmeler çevresel faktörleri dikkate alarak ve bu faktörlere göre, risk unsurlarının stratejik analizini yaparak faaliyetlerinde başarılı olabilir. Ayrıca işletmelerin başarılı olabilmesi için; finansal yapılarının kuvvetli olması ve riske karşı hazırlıklı olmaları gerektiği yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmaktadır (Yıldırım, 2003: 40).

Risk Analizi, potansiyel problemleri önceden belirleyerek yönetmek ve planlamak için kullanılan bir süreçtir (Uzuntaş, 2010: 74). Risk analizi, tüm riskleri ve bu risklerin yönetilebilmesine ilişkin kar ve maliyet hesaplamalarını ve risklerin kontrol edilebilirlik derecesinin belirlenmesini içerir. Kontrol edilebilir risklerin nasıl azaltılabileceği değerlendirilir (Demirel, 2008: 11).

Risklerin analiz edilmesi hangi risklerin diğerlerinden daha büyük etki ve sonuca yol açabileceğinin belirlenmesine yardımcı olur. Risk analizi sayesinde riskin kontrol edilebilmesi için kaynak aktarılmasına dair alınacak kararlar, riskin olası etkileri ve riskin gerçekleşme olasılığını göz önüne aldığından daha iyi bir şekilde uygulanabilir. Risk analizi şu beş unsurdan oluşur (Özcan, 2012: 72):

- Olumsuz riskleri en aza indirgeyen ve fırsatları artıran mevcut strateji ve kontrollerin teşhisi,
- Olumsuz etki veya fırsatın sonuçlarının belirlenmesi,
- Olumsuz sonuç veya fırsatın olasılığının belirlenmesi,
- Sonuç ve olasılığı içerecek şekilde risk seviyesinin hesaplanması,
- Hesaplamadaki belirsizliklerin teşhisi ve göz önüne alınmasıdır.

1.5. Riskten Korunma Yöntemleri

Riskin varlığının kötü sonuçlara sebep olabileceğinden dolayı insanlar çeşitli uğraşılara girerek riskten korunmaya çalışırlar. Riskten korunma yöntemleri genelde şu başlıklar altında toplanmaktadır (Emhan, 2009: 217):

- *Riskten kaçınılabilir:* Bu yöntem riski arttıran faaliyetlerle uğraşmayarak ya da riskli işlemleri terk ederek başarılabılır. Meydana gelebilecek kötü durumlara karşı işletmelerin veya şahısların potansiyel tehlikelere karşı gereken önlemlerini kapsamaktadır.
- *Risk kontrol altında tutulabilir:* Kullanılan en yaygın yöntemdir. Risklerin algılandığı durumlarda meydana gelebilecek durumlar hesaplanıp veya tahmin edilerek kontrol altında tutulabilir. Risk aktif ve pasif olmak üzere iki şekilde kontrol altında tutulabilir.
- *Risk transfer edilebilir:* Riski meydana getiren varlık veya aktivitenin transferi şekilde ortaya çıkmaktadır. Bir işletmenin binasını

satması veya bir müteahhidin taşeron kullanması bu tarz bir uygulamaya örnek olarak verilebilir.

- *Risk azaltılabilir:* Meydana gelebilecek istenmeyen durumlar için kişiler ya da organizasyonlar çeşitli önlemler alabilirler. Örneğin; meydana gelebilecek olası bir kaza veya yangın olayı için yangın söndürme tertibatı kurmak ve yangın sonrası meydana gelebilecek zararları azaltmak için sigorta yolu seçilebilir. Çeşitli risklere maruz olan işletmeler, çalışanlarına tehlikeli bölgeleri tanıtarak veya güvenlik için kullanılacak özel giysi ve tertibatları sağlayarak meydana gelebilecek tehlikeleri azaltmaya çalışırlar.

- *Risk sigorta edilebilir:* Kişiler veya organizasyonlar, karşılaşacakları zararın ve gelir kaybının ekonomik sonuçlarından kendilerini korumak için belli bir prim karşılığında risklerini devir etmek için tercih ettikleri pratik ve en çok kullanılan metottur.

2. LİTERATÜR

Çonkar ve Ata (2002), dünya finans piyasalarında risklerin artması ve buna paralel biçimde artan krizlerle bağlantılı biçimde, risklerden korunmaya dönük türev ürün işlem hacminin de hızla arttığı ve bu artışın dünya ticaret hacmindeki artıştan daha hızlı bir biçimde gerçekleştiği sonucuna ulaşmıştır.

Ceylan ve Korkmaz (2004), özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında finansal piyasalarda yaşanan oynaklıkların, günümüze değin süregelen kur riski, faiz riski, fiyat riski ve enflasyon riski gibi risk unsurlarının artmasına sebebiyet verdiğini, finansal piyasalarda artmakta olan risklerin yeni finansal enstrümanların geliştirilmesi ihtiyacını doğurduğunu belirtmiştir.

Kalaycı ve Zeynel (2009), küresel krizi izleyen dönemlerde fiyatlarda meydana gelen ani düşüslere ve piyasa riskine karşı Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nda Endeks 30 Vadeli İşlem Sözleşmeleri kullanılarak korunma etkinliğinin gerçekleştiği, risk yönetiminin şirketleri söz konusu risklere karşı koruduğu gibi, ülke ekonomisi için de önemli yarar sağladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Emhan (2009), riskten korunma yöntemlerinin kullanılması sonucunda; örgütün muhtemel şu faydaları elde edebileceği sonucuna ulaşmaktadır:

- Riskleri çözümlenmeye yönelik çalışmalar yöneticilerin fiziksel ve zihinsel olarak gelişmesine katkı sağlayacaktır,
- Gelirin artması, harcamaların azalması ile de işletme kârı artacaktır,
- Risk yönetimi kapsamında yapılan planlar, diğer departmanların da işine yarayacaktır,
- Risk yönetimi sayesinde, örgütsel etkinlik artacak ve pozitif bir imaj elde edilecektir.

Avcı ve Çinko (2009), İMKB-30 endeksinde sürekli işlem gören hisse senetleri portföylerinin (Grup I.) risklerini azaltmada VOB-İMKB30 endeks vadeli işlem sözleşmelerinin yüksek derecede etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bu grupta vadeli işlem sözleşmelerinin portföye dahil edilmesinin portföy riskini %92,00 ile %75,60 oranları arasında azalttığı,

İMKB-30 endeksi kapsamına girmeyen diğer hisse senetlerinden oluşturulan portföyler için vadeli işlem sözleşmelerinin etkinliği %71,02 ile %56,14 aralığında bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Demir (2009), piyasalarda döviz riskinden korunmak amacıyla dövizli borç kullanımının işletmenin uzun vadede finansal yapısını olumsuz etkileyeceğini ve döviz üzerine düzenlenen vadeli işlem sözleşmelerinden yararlanılarak riskten korunmanın olumsuz etkisinin olmaması, söz konusu stratejinin kullanımının daha faydalı olacağını belirtmiştir. Ancak ülkemizde vadeli işlem sözleşmeleri piyasasının çok yeni olmasının, kullanımının şu ana kadar sınırlı kalmasına neden olduğunu, bunun yanında vadeli işlem sözleşmeleri işlem hacminin her geçen gün artıyor olması, işletmelerin risk yönetiminde bu enstrümanları kullanma eğiliminin arttığını göstermektedir.

Avanoğlu (2010), bankacılıkta risk yönetimine verilmesi gereken önemin bir kat daha arttığını, risk yönetiminin bankacılıkta vazgeçilmez bir unsur olduğunu ve bu unsurdan faydalanılmasının gerekli olduğu bilincin yerleşmesini ifade etmektedir.

Candemir (2011), yapmış olduğu çalışmasında bankaların aynı anda birden fazla faiz oranı riski analizi ve korunma yöntemi kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Analizler arasında Yeniden Fiyatlama Modeli (%20,54) ve Riske Maruz Değer Analizi (Var Analizi) (%17,41), öne çıktığı görülürken, korunma yöntemleri arasında ise Swap (%54,46), Forward (%6,88), Futures (%37,95) ve Opsiyonun (%41,52) yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. Derinlemesine bakıldığında analiz yöntemlerinin bilinirliğinin, korunma yöntemlerinin bilinirliğine göre daha düşük kaldığı görülmektedir. Ülkemizde piyasada kar getirici işlem amaçlı kullanılan pek çok enstrümanın gerçek amaçlarına döndürülmesi ve riskleri azaltma amaçlı kullanılmasının yaygınlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Gün geçtikçe daralan faiz marjlarının bulunduğu bir ortamda bankaların, eskisine oranla daha küçük düzeyde faiz oranı değişimlerine karşı duyarlılığı arttığını, artan duyarlılığın bilincinde olan bankaların, faiz oranı riskinin her gün daha da büyüdüğünün bilincinde olarak önlemlerini almaya başladıkları görülmüştür. Bu önlemlerin yanı sıra, banka çalışanlarının da bilinçlendirilmesi, sektörün bilinçlenmesi açısından yerinde olacağı belirtilmiştir.

Akçakanat (2012), kurumsal risk yönetiminin, birçok organizasyon tarafından stratejik, finansal, operasyonel tüm risklerin belirlenmesi ve yönetilmesi, karşılaşılan ekonomik belirsizlikler karşısında dayanıklılık, sürdürülebilirlik ve esneklik elde edebilmek amacıyla artarak benimsenmekte olduğunu, kurumsal risk yönetiminin risk dolu ortamlarda organizasyonların daha etkin ve yüksek performans ile çalışmasını sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Kurumsal risk yönetimi uygulamaları sayesinde organizasyonların kaynaklarını en verimli şekilde tahsis etme ve kullanma fırsatı elde ettiğini belirtmiştir.

Kızılboga (2012), risk yönetim modellerinin, temelde aynı hedefe hizmet etmekle beraber uygulamada farklılıklarla karşılaşıldığını ve hangi ülke modeli tercih edilirse edilsin sistemin uygulanma sürecinde karşılaşılan sorunların ve sağladığı faydaların dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Risk yönetim sisteminin, kurumun hedeflerine ulaşma başarısını artırmasına

ve kuruma değer katarak gelişim sürecini desteklemesine önem verilmesi gerektiğini dile getirmiştir.

3. ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı

İşletmelerin birçoğu çeşitli riskler ile karşı karşıyadır. İşletmelerin stratejilerini gerçekleştirme noktasında karşılıklarına çıkan tehditler riski oluşturmaktadır. Bu nedenle işletmelerin riskleri iyi bir şekilde tanımlayarak bunları yönetme veya risklerden korunmaları gerekmektedir. Bu bağlamda gerçekleştirmiş olduğumuz çalışma Antalya, Burdur ve Bucak Organize Sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren işletmelerin risk analizi, risk yönetimi ve riskten korunma yöntemleri uygulamalarında farkındalıklarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

3.2. Anket Formu ve Ölçekler

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. İşletmelerin risk kavramı ile ilgili farkındalıkları risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemleri şeklinde üç bölümden oluşmaktadır. Ankette yer alan 1-14. Sorular risk yönetim sürecini, 15-34.sorular risk analizini ve son olarak 35-52. Sorular ise riskten korunma yöntemlerini ortaya koymaya yarayan boyutları oluşturmaktadır.

Ölçeklerde yer alan ifadelerin yanıtları için beş aralıklı Likert tipi metrik ifade kullanılmıştır. Örneğin, “Yöneticiler olarak doğru yatırımlar yaptığımızı düşünüyorum” ifadesinde 1-Kesinlikle Katılıyorum”, “2-Katılıyorum”, “3-Kararsızım”, “4-Katılmıyorum”,“5- Kesinlikle Katılmıyorum” gibi beş seçenek bulunmaktadır. Buna ilaveten, işletmelerin demografik yapısını incelemek amacıyla 5 soru sorulmuştur. Geri dönen anket formlarındaki cevaplar kodlanarak “SPSS for Windows 15.0 sürümü” ile analiz edilmiştir.

3.3. Veri Hazırlama

Araştırma neticesinde elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programına yüklendikten sonra ilk iş olarak veri dosyasını hazırlamak için; kayıp veri, uç değer, homojenlik test edilmiştir.

Kayıp veri: Her bir ankette cevabı boş bırakılan maddelerin toplam maddelere oranı %15 ve yukarısı olup olmadığına bakılmış. Böyle bir anket olmadığı için kayıp veriye atama işlemi yapılmamıştır.

Uç Değer: “Z” ve “T” puanları + 3 ve – 3 üzerinde veriye rastlanmamıştır. Toplamda 53 anketlik veri analize alınmıştır.

Homojenlik: Yapılan “homogeneity test” sonucunda sig. değeri 0.05’ten büyük çıktığı için verilerin homojen olduğuna karar verilmiştir.

Güvenilirlik: Güvenilirlik analizi ölçmede kullanılan testlerin, anketlerin ya da ölçeklerin özelliklerini ve güvenilirliklerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir yöntemdir (Kalaycı, 2008: 403). Ankette yer alan tüm ifadelerin güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach’s Alpha değeri 0,618 olarak hesaplanmıştır. Bu alfa değeri işletmelerin risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemlerinin ölçülmesine yönelik anketin kendi içinde oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.4. Araştırmanın Bulgularının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında öncelikli olarak ankette yer alan demografik sorulara verilen yanıtlara bakılacaktır.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Kuruluş Yeri	İşletme Sayısı (N)	Yüzde (%)
Antalya	26	49.1
Burdur	15	28.30
Bucak	12	22.64
Hukuki Yapı	İşletme Sayısı (N)	Yüzde (%)
Limited Şirket	26	49.1
Anonim Şirket	27	50.9
Faaliyet Alanı	İşletme Sayısı (N)	Yüzde (%)
Üretim İşletmesi	52	98.1
Hizmet İşletmesi	1	1.9
Kuruluş Yılı	İşletme Sayısı (N)	Yüzde (%)
1970-1980 Arası	4	7,5
1980- 1990 Arası	6	11,3
1990-2000 Arası	21	39,6
2000-2010 Arası	19	35,8
2010 ve Üzeri	3	5,7
Çalışan Personel Sayısı	İşletme Sayısı (N)	Yüzde (%)
0-20 Arası	9	17,0
21-40 Arası	17	32,1
41-60 Arası	5	9,4
61-80 Arası	4	7,5
81-100 Arası	2	3,8
100 ve üzeri	16	30,2

Araştırma kapsamında Antalya, Burdur ve Bucak Organize Sanayi Bölgesinde yer alan işletmelere anket uygulanmıştır. Buna göre ankete katılan işletmelerin %49.1 (26 işletme) Antalya, %28.30 (15 işletme) Burdur ve %22.64 (12 işletme) Bucak'ta bulunmaktadır. Araştırmaya katılan işletmelerin %49.1 (26 işletme), limited şirket, %50.9 (27 işletme) anonim şirket oluşturmaktadır. İşletmelerin büyük çoğunluğunu %98.1 (52 işletme), üretim işletmesi oluştururken, sadece %1.9 (1 işletme) nin hizmet sektöründe faaliyet gösterdiği görülmektedir. Kuruluş yıllarına baktığımızda ise

işletmelerin ağırlıklı olarak %39.6 (21 işletme), 1990-2000 yılları arasında kurulduğu görülmektedir. Son olarak araştırma kapsamında yer alan işletmelerin %32.1 (17 işletme), 21-40 arasında personel çalıştırdığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan işletmelerin risk değerlendirmesi noktasında farkındalıklarının tespit etmek amacıyla daha öncede belirtildiği gibi üç farklı boyut ele alınmıştır. Bunlar; risk yönetim süreci, risk analizi ve riskten korunma yöntemleridir.

Tablo 2: İşletmelerin Risk Değerlendirmesi İle İlgili Boyutlara Vermiş Oldukları Cevapların Ortalamaları

Boyutlar	N	Minimum	Maximum	Ortalama	Standart Sapma
Risk Yönetim Süreci	53	1,00	2,36	1,5795	,32991
Risk Analizi	53	1,05	2,60	1,6712	,37864
Riskten Korunma Yöntemleri	53	1,00	2,67	1,7296	,40225
Toplam	53				

İşletmelerin sektörel risklerin değerlendirmesinde oluşturulan boyutların ortalamalarına baktığımızda Risk Yönetim Süreci uygulamalarına yönelik vermiş oldukları soruların en yüksek ortalamaya (1,5795) sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra işletmelerin en düşük ortalamayı (1,7296) ise riskten korunma yöntemleri ile ilgili vermiş oldukları yanıtların oluşturduğu görülmektedir. Her iki boyuta baktığımızda aralarında çok fazla ortalama farklılığının olmadığı görülmektedir. Dolayısı ile işletmelerin sorulara “katılıyorum ” ifadesine yakın cevap verdikleri göze çarpmaktadır.

İşletmelerin risk değerlendirmesine yönelik belirlenen boyutlara vermiş oldukları yanıtların ortalamaları incelendikten sonra söz konusu boyutları oluşturan soruları ortalamaları ayrı ayrı incelenecek olursa aşağıdaki bulgulara ulaşılabacaktır.

Tablo 3: İşletmelerin Risk Analizi Boyutu İle İlgili Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Ortalamaları

RİSK ANALİZİ	Sayı	Ortalama	Standart Sapma
İşletmemiz Üretimde Yer Alan Teknolojik Alt Yapı Riskini Azaltır Durumdadır.	53	1,51	,669
İşletme Olarak Sektördeki Piyasa Ve Diğer Risklerin Farkındayız.	53	1,53	,504
İşletme Olarak Finansal Riski Ortadan Kaldırabilecek Finansman Yapısına Sahibiz.	53	1,53	,639
Tehlikelerin Belirlenmesi Ve Önleyici Tedbirler Seçiminde Ayakta Kalabilecek Güçteyiz.	53	1,57	,500
İşletme Bulunduğu Konumdan Dolayı Ortaya Çıkacak İnisiyatif Dışı Risklerden Etkilenmemektedir.	53	1,57	,747

İşletmemiz Teknolojiden Kaynaklı Riskleri Engellemek İçin Piyasadan Bilgisine Sahiptir.	53	1,58	,663
Risk Değerlendirme Analizi Gerçekleştirirken Uygulanması Gereken Bilgi Ve Becerinin İşletme Olarak Farkındayız.	53	1,60	,693
İşletmede Hukuksal Risklere Karşı Departman Ve Denetim Desteği Bulunmaktadır.	53	1,62	,790
İşletmemiz Riskin Hangi Süreçte Olduğunu Fark Edebilecek Düzeydedir.	53	1,64	,682
Risk Değerlendirmesinde İşletmemenin Tüm Bölümlerinin Aktif Katılımı Sağlanır.	53	1,66	,854
İşletme Olarak Yaptığımız Yatırımlarımızın Risklerinden Haberdarız.	53	1,68	,673
İşletmemizde Felaket Durumunda Risk Analizi Ve Risk Yönetimi Stratejisi Bulunmaktadır.	53	1,68	,872
İşletmemiz Riskleri Gruplandırabilecek Departmanlara Sahiptir.	53	1,70	,822
İşletmemizde Risk Analizleri Doğru Bir Şekilde Yapılmaktadır.	53	1,70	,723
İşletmemizde Risk Değerlendirmeleri Yazılı Hale Getirilerek Yöneticiler İle Paylaşılmaktadır.	53	1,72	,769
İşletmemiz İş Yeri Riskini Değerlendirirken İzleyeceği Adımlar Hakkında İşletme İçinde Bölümlere Ayrılarak Riski Ortadan Kaldırmış Durumdadır.	53	1,72	,690
İşletmemiz Hukuksal Açıdan Karşılaşılabilecek Riskleri Önleyebilecek Düzeydedir.	53	1,72	,744
İşletmemizde Sistematik Ve Sistematik Olmayan Risk Ayırımı Yapılmaktadır.	53	1,81	,709
İşletmemiz Üretim, Pazarlama, İthalat, İhracat Risklerini Değerlendirebilecek Yapıdadır.	53	1,85	,886
İşletmemizin Bulunduğu Pazara Yönelik Risk Analizinin Yeterli Olduğunu Düşünüyoruz.	53	1,87	,810
Toplam	53		

Risk analizi ile ilgili yapılan araştırmalar sonucu araştırmaya katılan işletmelerin vermiş oldukları yanıtların ortalamalarını incelersek; (1,51) ortalama ile **“İşletmemiz Üretimde Yer Alan Teknolojik Alt Yapı Riskini Azaltır Durumdadır”** ifadesinin ortalama puanın fazla olduğu görülmektedir. **“İşletmemizin Bulunduğu Pazara Yönelik Risk Analizinin Yeterli Olduğunu Düşünüyoruz”** ifadesinin ise (1,87) ortalama puanın daha az olduğu görülmektedir. İki ifadeye de baktığımızda aralarında çok farklılık olmadığı, işletmelerin sorulara ‘katılıyorum’ ifadesine yakın cevaplar verdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 4: İşletmelerin Risk Yönetim Süreci Boyutu İle İlgili Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Ortalamaları

RİSK YÖNETİM SÜRECİ	Sayı	Ortalama	Standart Sapma
---------------------	------	----------	----------------

İşletme Yöneticileri Olarak Doğru Yatırımlar Yaptığımızı Düşünüyoruz.	53	1,45	,607
İşletmemiz Tehlikelere Karşı Hangi Stratejileri İzlemesi Gerekliğini Bilen Yöneticilere Sahiptir.	53	1,47	,575
Sektörün Yatırımdaki Risk Yönetiminin İzlenmesinde İşletmemiz İyi Durumdadır.	53	1,53	,504
İşletme Muhasebe Departmanımız Finansal Riskleri Elimine Edecek Yeterli Çalışmaları Yapmaktadır.	53	1,53	,608
İşletme Karşılaştığı Riskleri Sorgulayacak Yapıdadır.	53	1,55	,637
İşletme Risk İle Mücadelede Finansman Yaratabilecek Güçtedir.	53	1,55	,607
İşletme Çalışanlarımızın Eşit Söz Sahibi Olması Organizasyon Risklerine Karşı İşletmemizi Korumaktadır.	53	1,55	,574
İşletme Olarak Risk Değerlendirme Sürecinde Personellerin Fikirlerine Önem Veririz.	53	1,58	,633
İşletme Yöneticileri Risk Yönetiminin Farkındadır.	53	1,60	,631
İşletme Piyasada Ortaya Çıkan Rekabete Karşısında İnovasyona Gidebilecek Yapıya Sahiptir.	53	1,62	,657
İşletmede Operasyonel Risk Değerlendirmesi Başarılı Bir Şekilde Yürütülür.	53	1,62	,657
İşletme Olarak Risk Değerlendirmesinin Önemi Hakkında Farkındalığa Sahibiz.	53	1,64	,736
İşletme Personelinin Risk Durumlarında Operasyonel Yeterliliği Bulunmaktadır.	53	1,68	,644
İşletme Personellerinin Risk Karşısında Fedakârlık Yapacaklarından Eminiz.	53	1,74	,738
Toplam	53		

Risk yönetim süreci değerlendirmesinde ulaşılan ortalamalara baktığımızda **“İşletme Yöneticileri Olarak Doğru Yatırımlar Yaptığımızı Düşünüyoruz”** ifadesinin ortalamasının (1,45) olduğu görülmektedir. Bunun yanında **“İşletme Personellerinin Risk Karşısında Fedakârlık Yapacaklarından Eminiz”** ifadesinin ortalamasının ise (1,74) olduğu görülmektedir. Her iki ifadeye de baktığımız da aralarında çok farklılık olmadığı, işletmenin sorulara ‘kesinlikle katılıyorum’ ifadesine yakın cevaplar verdiği görülmüştür.

Tablo 5: İşletmelerin Riskten Korunma Yöntemleri Boyutu İle İlgili Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Ortalamaları

RİSKTEN KORUNMA YÖNTEMLERİ	Sayı	Ortalama	Standart Sapma
İşletmemizde Finans Departmanı Finansal Riskten Korunma Konusunda Bilgi Sahibidir.	53	1,53	,575
İşletme Olarak Risk Durumunda Kendimizi Korumada Doğru Yöntemler Kullanırız.	53	1,57	,572
İşletme Dışı Riskten Korunacak Yeterliliğimiz Vardır.	53	1,57	,721
İşletme Stratejilerimizin Riskleri Azaltmada Önemli Olduğunu Düşünüyoruz.	53	1,58	,692

İşletme İçi Riskten Korunacak Yeterliliğimiz Vardır.	53	1,58	,663
İşletmemizde Riske Karşı Gerekli Değerlendirme Ve Kontrol Yapılmaktadır.	53	1,60	,631
İşletmemizde Yöneticilerimizin Risk Durumu Önlemlerinde Başarılı Olduğunu Düşünüyoruz.	53	1,60	,599
İşletmemizde Aktif-Pasif Yöntemini Kullanmada Finans Departmanı Olarak Yeterlilik Gösteririz.	53	1,64	,879
İşletmemizde Doğru Finansman Araçlarını Seçebileceğimiz Birikimimiz Mevcuttur.	53	1,66	,732
İşletme Olarak Riskten Korunma Yöntemlerinden Haberdarız.	53	1,66	,618
İşletmemizde Risk Değerlendirmesinde Yönetici Olarak Yeterliliğimiz Vardır.	53	1,68	,673
İşletmemiz Risk Konularında Uzman Yöneticilere Sahiptir.	53	1,72	,818
İşletmemizde İnisiyatif Dışı Riske Karşı Sigortalama Tekniği Araştırmaları Vardır.	53	1,74	,812
İşletmemiz Alternatif Riskten Korunma Stratejilerini Minimize Edebilecek Çalışmalar Yapmaktadır.	53	1,75	,731
İşletme Olarak Piyasa Ve Sektör Risklerine Karşı Önceden Yapılmış Plan Ve Projelere Sahibiz.	53	1,77	,800
İşletmemizde Enflasyon Ve Ekonomik Kriz Riskine Karşı Finansman Stratejileri Bulunmalıdır.	53	1,83	,545
İşletmemiz Diğer İşletmelere Gore Risk Analizinde Daha Önde Gelir.	53	1,91	,791
İşletmemizin Döviz Kuru Riskine İlişkin Danışmanlık Hizmetiyle Çalışmaları Vardır.	53	2,74	1,389
Toplam	53		

Riskten korunma yöntemleri ile ilgili işletmelerin verdiği cevapların ortalamalarına baktığımızda **“İşletmemizde Finans Departmanı Finansal Riskten Korunma Konusunda Bilgi Sahibidir”** ifadesinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu (1,53) ve işletmenin sorulara ‘katılıyorum’ ifadesine yakın cevaplar verdiği görülmüştür. **“İşletmemizin Döviz Kuru Riskine İlişkin Danışmanlık Hizmetiyle Çalışmaları Vardır”** ifadesinin ise en düşük ortalama sahip olduğu (2,74) ve işletmenin sorulara ‘kararsızım’ ifadesine yakın cevaplar verdiği görülmüştür. Bu iki ifadeye baktığımızda aralarında farklılık olduğu kanaatine varılmıştır.

3.5. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada oluşturulan hipotezlere, $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Araştırmanın temel hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H1: İşletmelerin Risk Farkındalığı İle Risk Analizi Boyutu Arasında Anlamlı Farklılık Vardır.

H2: İşletmelerde Risk Farkındalığı İle Risk Yönetim Süreci Boyutu Arasında Anlamlı Farklılık Vardır.

H3: İşletmelerde Risk Farkındalığı İle Riskten Korunma Yöntemleri Boyutu Arasında Anlamlı Farklılık Vardır.

H4: İşletmelerin Hukuki Yapıları Risk Analizi Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

H5: İşletmelerin Hukuki Yapıları Risk Yönetim Süreci Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

H6: İşletmelerin Hukuki Yapıları Riskten Korunma Yöntemleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

H7: İşletmelerin Kuruluş Yılları İle Risk Analizi Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

H8: İşletmelerin Kuruluş Yılları İle Risk Yönetim Süreci Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

H9: İşletmelerin Kuruluş Yılları İle Riskten Korunma Yöntemleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

3.6. Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi

Araştırmada öncelikli olarak araştırmaya katılan örneklem grubunun demografik sorulara vermiş olduğu cevaplar irdelenmiştir. Daha sonra işletmelerin risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemleri ilgili sorulara vermiş oldukları cevapların ortalamalarına bakılmıştır. Son olarak ta araştırmaya katılan işletmelere yönelik hipotezler test edilmiştir.

Araştırma ile ilgili oluşturulan hipotezlerin test edilmesinde öncelikli olarak Tek örnek t testi (one-sample t testi) kullanılacaktır. Tek örnek t testi herhangi bir örneklem grubunun daha önceden belirlenmiş bir değerden önemli derecede farklı olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılır (Kalaycı, 2008, s. 78).

Araştırma verilerine göre oluşturulan t testi sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 6: İşletmelerde Risk Farkındalığı İle Risk Boyutlarını İnceleyen T Testi

Boyutlar	N	Ortalamalar	Ortalama Farklılıkları	T Değeri	Anlamlılık (Sig)
Risk Analizi	53	1,6712	-93,32885	-1777,430	,000
Risk Yönetim Süreci	53	1,5795	-93,42049	-2061,490	,000
Risk Korunma Yöntemleri	53	1,7296	-93,27044	-1688,057	,000

İşletmelerin risk farkındalığına yönelik ortaya konulmaya çalışılan ve etkili olan boyutlarını t testi sonuçlarına göre irdedeğimizde işletmelerin risk farkındalığında etkili olan risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemleri boyutlarının riskin farkındalığında etkili olduğu görülmektedir ($p < 0,001$). Ancak işletmelerin daha öncede belirtildiği gibi

risk farkındalığında risk yönetim süreci boyutuna daha fazla önem affettikleri görülmektedir. Bu durumda yukarıdaki bulgulara baktığımızda, H1, H2, H3 hipotezleri kabul edilmektedir.

İşletmelerin risk farkındalığının ölçülmesi noktasında boyutlar arasındaki ilişkiyi t testi ile analiz ettikten sonra söz konusu olan yani ankete katılan işletmelerin hukuki yapıları ile oluşturulan boyutlar arasındaki ilişkiye bakılmak istenirse bağımsız iki örnek T testi (Independent-Samples T-Test), kullanmak gereklidir. Bu test, iki örneklem grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak amacıyla kullanılır (<http://spssanalizi.com>).

Tablo 7: Risk Kavramı Farkındalığını Ölçen Boyutlar ile İşletmelerin Hukuki Yapıları Arasındaki İlişkiyi Ölçen Bağımsız T Testi Sonuçları

Boyutlar	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Farklılıkları	Anlamlılık (Sig)	
Risk Analizi	Anonim Şirket	27	1,6904	,31465	,03846	,718
	Limited Şirket	26	1,6519	,43897	,03846	,718
Risk Yönetim Süreci	Anonim Şirket	26	1,5582	,28019	-,04345	,636
	Limited Şirket	26	1,6016	,37914	-,04345	,638
Riskten Korunma Yöntemleri	Anonim Şirket	27	1,5582	,35998	,01860	,868
	Limited Şirket	26	1,6016	,44900	,01860	,869

Risk kavramı farkındalığını ölçen boyutlar ile işletmelerin hukuki yapıları arasında anlamlı bir farklılığın olup, olmadığına dair bağımsız t testi sonuçlarına baktığımızda risk kavramı farkındalığını ölçen boyutlar ile işletmelerin hukuki yapıları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p>0,010$). Bu durumda anket sorularına yanıt veren Anonim ve Limited şirketlerin söz konusu boyutlarında farklılık gözlenmemiştir. Bu durumda H4, H5, H6 hipotezleri red edilmektedir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan işletmelerin kuruluş yılları ile risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemlerine ilişkin boyutlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmeye yönelik alternatif hipotezler ANOVA analizi uygulanarak % 95 güven aralığında test edilmiştir. Herhangi bir farklılığın olması durumunda ise bu farklılığının hangi değişkenler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc (Tukey) testi yapılmıştır.

Tablo 8: Risk Kavramı Farkındalığını Ölçen Boyutlar ile İşletmelerin Kuruluş Yılları Arasındaki İlişkiyi Ölçen Anova Testi Sonuçları

Boyutlar	F	Sig	Ortalamalar	Standart Sapma	Farklılıklar	
			1970-1980	1,6667	,40415	YOK
			1981-1990	1,8333	,30277	

Risk Analiz	,579	679	1991-2000	1,6167	,43484	
			2001- 2010	1,6500	,35355	
			2011 ve üzeri	1,8667	,27538	
Risk Yönetim Süreci	,322	862	1970-1980	1,4464	,17857	YOK
			1981-1990	1,5000	,21189	
			1991-2000	1,5850	,38573	
			2001- 2010	1,6241	,29818	
			2011 ve üzeri	1,5952	,55482	
Riskten Korunma Yöntemleri	,181	947	1970-1980	1,6528	,56542	YOK
			1981-1990	1,6204	,31704	
			1991-2000	1,7619	,43855	
			2001- 2010	1,7368	,39102	
			2011 ve üzeri	1,7778	,33793	

Söz konusu boyutlara sırayla baktığımızda işletmelerin kuruluş yılları ile boyutlar arasında arasında ($p>0,05$) anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Söz konusu boyutlar ile işletmelerin kuruluş yılları arasında farklılık olmadığı için Tukey testinde de farklılık çıkmamaktadır. Dolayısı ile farklı kuruluş yıllarına sahip işletmeler risk kavramı farkındalığında yer alan risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemleri noktasında aynı düşünceye sahiptir. Bu durumda H7, H8, H9, hipotezleri red edilmektedir.

4. SONUÇ

Risk, beklenen olayların gerçekleşmemesi ya da beklenmeyen durumların ortaya çıkması sonucu zarara uğrama olasılığıdır. Küreselleşme sürecinde hayatın her alanında olduğu gibi finansal alandaki gelişmeler ve artan rekabet, ülkeler arası ekonomik ilişkiler neticesinde risklere karşı korunmak için yeni yöntem ve teknikler geliştirilmiştir.

İşletmelerinde küreselleşme ile birlikte artan rekabet v.b olgulara uyum sağlayabilmeleri için öncelikle risk kavramı noktasında bilgi sahibi olmaları ve daha sonra ise risk yönetimine odaklanarak kendilerini riskten koruyacak stratejileri belirlemeleri gerekmektedir.

Bu kapsamda gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada Antalya, Burdur ve Bucak'ta faaliyet gösteren işletmelerin risk hakkında ne kadar farkında oldukları araştırılmaya çalışılmış ve bu doğrultuda oluşturulan risk ile ilgili boyutlar hakkında işletmelerin farkındalığı saptanmaya çalışılmıştır.

Risk kavramı ile birlikte işletmelerin risk analiz, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemlerini ne kadar algıladıkları oluşturulan hipotezler ile birlikte ölçülmeye çalışılmıştır.

Bu doğrultuda yapılan t testi neticesinde işletmelerde risk kavramı farkındalığında her üç boyutunda etkisi olduğu görüşü hâkimdir. Bu nedenle bu doğrultuda oluşturulan hipotezler kabul edilmiştir.

İşletmelerin hukuki kimliğinin risk algısı üzerindeki etkisine yönelik olarak oluşturulan hipotezlerin analiz edilmesinde bağımsız t testi kullanılmıştır. Bunun sonucunda ise işletmelerin hukuki yapıları ile risk farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülerek hipotezler red edilmiştir. Araştırma örneklemini içerisinde yer alan işletmelerin (anonim ve limited şirket), verdikleri cevapların birbirine yakın olması bu sonucu ortaya çıkarmaktadır. Araştırma bağlamında sadece iki türlü hukuki yapının bulunması da bu sonuca etki etmiş olabilir.

Son olarak araştırmaya katılan işletmelerin kuruluş yılları itibariyle risk farkındalıkları ölçülmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda eski kuruluş tarihli işletmeler ile yeni kurulan işletmelerin risk farkındalıklarının düzeyi merak edilerek hipotez oluşturulmuş ve bunun ölçülmesinde ise anova testi kullanılmıştır. Ancak sonuçlar analiz edildiğinde oluşturulan her üç hipotezin red edildiği görülmektedir. Yani işletmelerin kuruluş yılları ile risk farkındalığı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Her üç bölge kapsamında gerçekleştirmiş olduğumuz ve 53 adet firmaya uygulamadığımız anket neticesinde işletmelerin risk kavramı ve bunun bağlamında ortaya çıkan risk analizi, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemleri ile ilgili farkındalık düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin hukuki yapıları itibariyle büyük ölçekli işletmeler olması, organize sanayi bölgelerinde bulunmaları ve uluslararası arena da faaliyet gösteriyor olmaları nedeni ile risk algılarının olmaması işletmelerin aleyhinde ortaya çıkan bir durum olarak yorumlanabilecek ayrıca söz konusu durum işletmeleri kötü yönetim veya kararlara gebe bırakabilecektir. Bu nedenle işletmelerin her üç boyutu da (risk analiz, risk yönetim süreci ve riskten korunma yöntemleri) dikkate alarak etkin bir finansal yönetim uygulamaları gerekmektedir.

5. KAYNAKÇA

AKÇAKANAT, Ö. (2012). **Kurumsal Risk Yönetimi ve Kurumsal Risk Yönetim Süreci**, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, C:4, S:7, s:30-46.

AVANOĞLU, C. (2010). **Türk Bankacılık Sisteminde Basel II Kapsamında Operasyonel Risk Yönetim Süreci**, Marmara Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.

AVCI, E., ÇİNKÖ, M. ve ÇİNKÖ, L. (Ekim 2009). **Hisse Senedi Portföylerinde Riskten Korunma**, Makaleler, Yıl:23, Sayı:85.

AYDIN, N., CEYLAN, A., BAŞAR, M., ÇOŞKUN, M. ve BAKIR, H. (2009), **Finansal Yönetim**, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.

BOZKURT, V. ve BAŞTÜRK, Ş. (2013). **Kobi Girişimcilerinde Risk Ve Belirsizlik Algıları: Bursa Örneği**, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi 64-2.

CANDEMİR, G. (Ekim 2011). **Türk Bankacılık Sektöründe Faiz Oranı Riski Algısı ve Yönetimi**, Maliye Finans Yazıları Dergisi, Yıl:25, Sayı:93.

CEYLAN H. ve BAŞHELVACI, V. S. (June 2011). **Risk Değerlendirme Tablosu Yöntemi İle Risk Analizi: Bir Uygulama**, International Journal of Engineering Research and Development, Vol:3, No:2.

CEYLAN, A. ve KORKMAZ, T. (2004). **Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi**, 2. Baskı, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa.

ÇETİN, M ve KARA, M, (2008). **Bir kalkınma Aracı Olarak Organize Sanayi Bölgeleri: Isparta Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesi Üzerine Bir Araştırma**, Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı31, S:49-68.

ÇİFTÇİ, F. ve YILDIZ, R. (10-13 Ekim 2012). **Dış Ticarete Kur Riski Yönetimi: Temsili Bir Türk Dış Ticaret Firması İçin Uygulama Örnekleri**, 16. Finans Sempozyumu, Erzurum.

ÇONKAR, K. ve ATA, H. A. (2002). **Riskten Korunma Aracı Olarak Türev Ürünlerin Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye’de Kullanımı**, Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, C:IV, S:2.

DEMİREL, E. (2008). **Basel - II Kriterleri Çerçevesinde Bankalarda Risk Yönetimi**, Yıldız Teknik Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.

DEMİR, S. (2009). **Döviz Riskinden Korunma Yöntemleri ve Kullanılma Nedenleri: İMKB Örneği**, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:41.

DERİCİ, O., TÜYSÜZ, Z. ve SARI, A. (2007). **Kurumsal Risk Yönetimi ve Sayıştay Uygulaması**, Sayıştay Dergisi Sayı:65 151-172.

EMHAN, A. (2009). **Risk Yönetim Süreci ve Risk Yönetimde Kullanılan Teknikler**, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:23, Sayı:3.

İŞBİLEN, YÜCEL, L. (Ocak-Haziran 2010). **Türkiye’de Faaliyet Gösteren Kamu Bankaları, Özel Sermayeli Bankalar ve Yabancı Bankaların Performanslarının 2002-2007 Döneminde Temel Bileşenler ve Faktör Analizi İle Değerlendirilmesine İlişkin Bir Uygulama**, Akademik Fener Balıkesir Üniversitesi Fakülte Dergisi Sayı:12

KALAYCI, Ş. (2008). **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Asil Yayın Dağıtım, s:78.

KALAYCI, Ş. ve ZEYNEL, E. (2009). **Vadeli Piyasalarda Riskten Korunma: VOB-İMKB 30 Endeks Sözleşmeleri Kullanımına Dayalı Korunma Oranı ve Korunma Etkinliği**, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, C:14, S:3 s:39-63.

KINALI, C. (2006). **Uluslararası Pazarlamada Politik Risk**, Marmara Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.

KIZILBOĞA, R. (Kasım 2012). **Risk Yönetimi ve Ülke Uygulamalarında Risk Yönetim Modelleri**, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Yıl:4, Sayı:7.

KURTULUŞ, F. (2011). **Finansal Kurumların Operasyonel Riske Karşı Alınması Gereken Önlemler ve Türkiye'deki Bankaların Operasyonel Risk Yönetimine Uyum Düzeyleri**, İstanbul Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.

KURUN, E. (2004). **Faiz Riskinin Riske Maruz Değer (RMD) Yöntemi İle Ölçümü ve Faiz Riski Yönetiminde Türev Araçların Rolü Bireysel Emeklilik Fonu Portföyü Uygulaması**, İstanbul Üniversitesi SBE Doktora Tezi.

ÖZCAN, M. (2012). **Tarımsal İşletmelerde Risk Yönetimi ve Bir Alan Çalışması**, Atılım Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.

UZUNTAŞ, F. (2010). **Proje Yönetiminde Risk Analizi**, İstanbul Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.

YILDIRAN, M. (2003). **İhracat Yapan İşletmelerde Kur Riski Yönetimi Ve Denizli Bölgesinde Değişik Ölçekli Firmalarda Uygulama**, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE Doktora Tezi.

<http://www.spssanalizi.com/uygulama/independent-samples-t-test> (Erişim Tar:15.04.2014)